

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า สิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งของความเป็นมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งซึ่งแสดงถึงเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน นักปราชญ์บางท่านจึงได้ชี้ให้เห็นว่า การสละละทิ้งเสรีภาพเท่ากับเป็นการสละความเป็นมนุษย์ เท่ากับเป็นการยอมเสียสิทธิของมนุษย์

ผู้ตองหนั้นกล่าวได้อย่างง่าย ๆ และสั้น ๆ ว่า คือผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำผิด แต่จะเป็นผู้กระทำผิดจริงหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลแห่งการพิสูจน์ตามกระบวนการที่วางเอาไว้ ในเบื้องต้นจึงมีการให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาคือผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำผิดจริง (Presumption of innocence) จึงจะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาอย่างผู้กระทำผิดไม่ได้ ต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเสมือนหนึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์

ตามทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจออกเป็นสาม อำนาจตุลาการเป็นอำนาจที่จะทำการคุ้มครองป้องกันสิทธิของประชาชนพลเมือง มิให้ถูกกระทำย่ำยีเอาตามอำเภอใจโดยฝ่ายอื่น ผู้ใช้อำนาจตุลาการ คือองค์กรตุลาการหรือศาล องค์กรตุลาการจึงเป็นองค์กรที่มีความชอบธรรมอย่างเต็มที่ในอันที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา แม้กระทั่งในชั้นก่อนการพิจารณา มิใช่จำกัดเฉพาะในชั้นการพิจารณาเท่านั้น

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณาโดยองค์กรตุลาการนั้น จะคุ้มครองได้มากน้อยเพียงใด ย่อมสัมพันธ์หรือขึ้นอยู่กับรูปแบบกระบวนการทางอาญาที่แต่ละประเทศยึดถือ กล่าวคือ ถ้ายึดถือ The Crime Control Model หรือรูปแบบการควบคุมอาชญากรรม จะมุ่งเน้นหนักที่ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายการให้ดุลพินิจอย่างกว้างขวางแก่เจ้าพนักงานปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีการกระทบ

กระเพื่อนสิทธิเสรีภาพบ้าง เพื่อให้บรรลุจุดหมายในเรื่องของความสงบเรียบร้อย และ
 ก้ารราบปรามปราบควบคุมอาชญากรรมได้ การยึดถือรูปแบบกระบวนการทางอาญาเช่น
 นี้ องค์การตุลาการจะมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการ
 พิจารณาน้อยมาก ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งคือ The Due Process Model คือ เป็นรูป
 แบบที่ยึดกฎหมายเป็นสำคัญ หรือมุ่งการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ มีลักษณะมุ่งหมายให้การ
 ดำเนินกระบวนการในแต่ละขั้นตอนให้เป็นไปอย่างเที่ยงธรรม มุ่งประโยชน์ในทาง
 คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ รูปแบบนี้องค์การตุลาการจะมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
 ผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณาได้อย่างมากทีเดียว

อย่างไรก็ตาม ทั้งสองรูปแบบต่างมีข้อดีข้อเสียอยู่ด้วยกันทั้งสองรูปแบบ จึง
 ไม่อาจยึดถือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพียงรูปแบบเดียว ต้องมีลักษณะผสมผสานเกี่ยวพัน
 กันไป ซึ่งแต่ละประเทศก็ยึดถือหรือเน้นหนักโน้มเอียงไปทางแต่ละรูปแบบแตกต่างกัน
 ออกไป สำหรับประเทศไทยนั้น จากการศึกษาพิจารณา จะเห็นได้ว่ารูปแบบกระบวนการ
 ทางอาญาของไทยเน้นหนักไปทาง The Crime Control Model เพราะมุ่ง
 การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เด็ดขาด จับผิดัน ให้อำนาจเจ้าพนักงาน
 ผู้บังคับใช้กฎหมายอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว คล่องตัวหวัง
 ผลในการควบคุมอาชญากรรมมากกว่าการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล

จากการพิจารณาโครงสร้างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย พบว่า
 มีปัญหาหลายประการที่ส่งผลต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาโดยองค์การตุลาการ
 ในชั้นก่อนการพิจารณา โดยลักษณะแห่งปัญหาแยกพิจารณาได้สองประการ คือ การจัด
 วางโครงสร้างวิธีพิจารณาความอาญาไม่เอื้ออำนวยต่อการที่จะให้องค์การตุลาการเข้า
 ไปมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณา มีการละเลย
 องค์กรตุลาการ เช่น อำนาจการออกหมายในชั้นก่อนการพิจารณา การนำมาสู่อำนาจ
 ศาลโดยเร็ว การสอบสวน เป็นต้น อีกประการหนึ่งคือ มีการจัดวางโครงสร้างให้
 องค์กรตุลาการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เช่นกัน แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อ
 ขัดข้องหลายประการทั้งที่เกี่ยวกับตัวองค์กรเอง หรือเกี่ยวกับเงื่อนไข ปัจจัยภายนอก
 ทำให้องค์กรตุลาการไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณา

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การขอฝากขัง การออกหมายปล่อย ในกรณีควบคุมตัว โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกีดกันร่องมูลคดี เป็นต้น ซึ่งแต่ละปัญหาก็มีลักษณะสภาพ และสาเหตุแห่งปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจจะกล่าวได้ดังนี้

1. มาตรการจับกุม ตรวจค้น ยังขาดการกำกับและตรวจสอบอย่างใกล้ชิด เป็นการใช้อำนาจในสายเดี่ยว องค์การตุลาการไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการคัดค้าน อำนาจแต่อย่างใด ทำให้มีการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ง่าย มีการใช้ดุลพินิจในการอนุญาตจับกุมอย่างฟุ่มเฟือย

2. การควบคุมตัวและการฝากขัง มีการควบคุมตัวในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นระยะเวลายาวนาน บทบัญญัติแห่งกฎหมายบัญญัติเหตุแห่งการควบคุมตัวไว้กว้าง คือเพื่อความจำเป็น เพื่อการสอบสวนทำให้มีการควบคุมตัวไว้ได้ง่าย และนานเกินความจำเป็นตามสมควร การขอฝากขังต่อศาล ศาลไม่ได้ใช้อำนาจเต็มที่เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหากระทำเพียงเป็นแบบพิธี เพราะความผิดพลาดในเรื่องของระบบ ตั้งแต่การจับ และเหตุผลอื่น ๆ

3. การสอบสวนมีความสำคัญ อำนาจการสอบสวนมีลักษณะกว้างขวางและลอบตัว ไม่มีองค์กรอื่นมาคัดค้านเท่าที่ควรทำให้มีการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมายในการสอบสวน

4. การกีดกันร่องมูลคดีเบื้องต้น ยังไม่มีการให้ความสำคัญเท่าที่ควร

5. ปัญหาอื่น ๆ เช่นการออกหมายปล่อยกรณีควบคุมหรือขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การขอปล่อยชั่วคราวหรือการประกันตัว เป็นต้น

สำหรับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาโดยองค์กรตุลาการในชั้นก่อนการพิจารณา ในสหรัฐอเมริกาจากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า สหรัฐอเมริกามีรูปแบบกระบวนการทางอาญาที่เน้นหนักไปทาง The Due Process Model คือมุ่งการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นจุดสำคัญ ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการจึงมุ่งหมายให้เป็นที่ไปด้วยความเป็นธรรม บทบาทขององค์กรตุลาการในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณาจึงกระทำได้มากและเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพนับแต่การออกหมายโดยศาล การควบคุมตัวในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำได้เพียงระยะเวลาสั้น ๆ ต้องนำมาสู่อำนาจโดยเร็ว มีการกีดกันกรณมูลคดีเบื้องต้น โดยวิธีการไต่สวนมูลฟ้องในคดีอาชญากรรมร้ายแรงทุกคดี เพื่อพิจารณามูลคดีและพยานหลักฐานที่พนักงานอัยการเสนอว่าพอเพียงที่จะมีการพิจารณาคดีหรือไม่ กรณีความผิดร้ายแรงพนักงานอัยการจะเสนอรายละเอียดต่อแกรนด์ จูรี เพื่อให้ทำการไต่สวน และให้ความเห็นว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องควม มีการใช้หลัก the exclusionary rule คือการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ มีการออกหมายปล่อยกรณีควบคุมตัวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยศาลเป็นผู้ออกหมาย มีการให้ประกันโดยถือการอนุญาตให้ประกันเป็นหลัก การไม่อนุญาตเป็นข้อยกเว้น สิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณาจึงได้รับความคุ้มครองจากองค์กรตุลาการอย่างค้ำประกัน นอกจากนี้บทบัญญัติแห่งการคุ้มครองส่วนใหญ่ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และได้รับการยอมรับนับถือกันโดยทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการทางอาญาในชั้นก่อนการพิจารณานั้น เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นที่เกี่ยวข้องและแน่นหนึ่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายซึ่งต้องการความสะดวกรวดเร็ว และคล่องตัวในทางปฏิบัติ เพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวของการก่ออาชญากรรมซึ่งมีอยู่ตลอดเวลา ในการปฏิบัติดังกล่าวจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่อาจจะต้องเกิดผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลบ้าง โดยเฉพาะผู้ต้องหาซึ่งจะต้องมีการพิสูจน์ความผิดถูกกันในระดับอีก อำนาจหรือดุลพินิจที่ให้กับเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายจึงต้องเป็นไปในทางสนับสนุนให้เกิดความรวดเร็ว คล่องตัวในการปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามก็มีไว้ว่า อำนาจหรือดุลพินิจที่มีให้จะใช้กันอย่างอิสระ เสรี หรือไร้ไปในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยปราศจากการควบคุมเห็นยวรั้งได้จะต้องมีการเห็นยวรั้ง เพื่อมิให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพอย่างมากมาย เมื่อสภาพการณ์ที่ปรากฏเป็นเช่นนี้ จึงเป็นที่เข้าใจในเบื้องต้นได้ว่า การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณา จะให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ผู้คุมครองคุ้มครองอย่างแท้จริงเหมือนในชั้นศาลไม่ได้ หากเราต้องการประสิทธิภาพในทางการบังคับใช้กฎหมายอยู่ การคุ้มครองจึงเป็นไปในระดับที่จะทำได้

โดยไม่เป็นอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติการเพื่อรักษากฎหมาย เพื่อบังคับใช้กฎหมาย เพราะการดำเนินการของกระบวนการจะยังคงมีการดำเนินต่อไป คือการพิจารณาในชั้นศาล ซึ่งเป็นขั้นพิสูจน์ความผิด ความถูกต้องของการอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม สามารถคุ้มครองได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณาจึงไม่มากมายอย่างล้นพินจนเสียผลในการบังคับใช้กฎหมาย แต่ก็ไม่น้อยหรือหละหลวมจนมีการล่วงละเมิดกระทำย่ำยีสิทธิเสรีภาพอย่างอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ขอเสนอแนะที่จะเสนอต่อไปนี้จึงยืนอยู่บนพื้นฐานดังกล่าว

จากการศึกษา เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาโดยองค์กรตุลาการในชั้นก่อนการพิจารณา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถคุ้มครองได้อย่างแท้จริงนั้นมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรให้องค์กรตุลาการหรือศาลเป็นผู้มีอำนาจในการออกหมายจับ ในกรณีปกติโดยฝ่ายเดียว

ทั้งนี้เพราะ จากการศึกษพบว่าอำนาจการออกหมายจับของศาลและพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ต่างมีอำนาจในการออกหมายจับเท่าเทียมกัน โดยแยกกันในส่วนของการที่ผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจของศาลหรือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภาพดังกล่าวทำให้ศาลไม่มีโอกาสเข้าไปคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาได้อย่างแท้จริง การจับกุมนั้นเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างชัดเจน การจับกุมต้องมีเหตุอันควร น่าเชื่อถือ แต่การที่กำหนดให้อำนาจของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เป็นผู้พิจารณาออกหมายจับในกรณีปกติทั่วไป ไม่ใช่กรณีฉุกเฉินหรือการกระทำผิดซึ่งหน้า จึงเป็นการใช้ดุลพินิจในสายเดียวกัน คือผู้พิจารณาเหตุอันควรที่จะจับ และผู้ต้องการจับ คือองค์กรเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงก่อให้เกิดปัญหาการใช้อำนาจจับหรือออกหมายจับอย่างฟุ่มเฟือย ไม่เน้นหนักในการทำการสืบสวนเรื่องราวข้อเท็จจริงให้เป็นที่น่าเชื่อถือเสียก่อนเมื่อการกลั่นกรองเบื้องต้นไม่ดี ก็อาจจะมีการจับผิดตัว ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทั่วไป เฉพาะข้อครหาที่ว่าตำรวจผู้มีอำนาจออกหมายนั้นในทางปฏิบัติจะมีการลงนามในหมายไว้ล่วงหน้า โดยไม่ได้พิจารณากลั่นกรองถึงความเหมาะสมหรือเหตุอันควรอย่างแท้จริง ข้อครหาที่แม้จะไม่ปรากฏสถิติอื่นเป็นทางการ

แต่ในทางปฏิบัติเป็นข้อครหาที่มีมูลน่า เชื่อว่าเป็นความจริงหรืออาจเกิดขึ้นได้

เมื่อสภาพแห่งปัญหาเป็นไปดังที่ไต่ถามมาแล้ว วิธีการที่เหมาะสมในการ
ออกหมายจับก็คือ ควรจะให้องค์กรอื่นเข้ามาทำหน้าที่ในการออกหมาย เป็นองค์กรที่
คุณความดีหรือคอยเห็นวรั้งการใช้อำนาจหรือดุลพินิจของฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้
ดำเนินไปอย่างเหมาะสม องค์กรดังกล่าวนั้นก็คือองค์กรตุลาการหรือศาล โดยศาลจะ
เป็นผู้พิจารณารายละเอียดเรื่องราวที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเสนอเพื่อขอหมายจับกุมในกรณี
ปกติ เพื่อพิจารณาถึงเหตุอันควรและพยานหลักฐานที่มีอยู่และจะพิจารณาออกหมายจับ
หรือไม่ออกต่อไป ดังนั้นเป็นการพิจารณาหรือใช้ดุลพินิจออกหมายในกรณีปกติ แต่ในกรณี
ฉุกเฉินหรือความผิดซึ่งหน้า เป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้ดุลพินิจได้เอง ซึ่งน่าจะ
เป็นการเพียงพอสำหรับความรวดเร็ว ความคล่องตัวในการปฏิบัติ ในสหรัฐอเมริกา
แม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติเพียงว่า การจับจะต้องมีหมาย ในเรื่ององค์กรผู้ออกหมายไม่
ได้บัญญัติไว้ว่าเป็นองค์กรใด แต่ศาลสูงสหรัฐก็ได้แปลความและตีคดีเป็นบรรทัดฐาน
ว่า องค์กรผู้มีอำนาจออกหมายคือ องค์กรที่มีลักษณะเป็นกลาง ซึ่งก็หมายถึงองค์กร
ตุลาการหรือศาลนั่นเอง

โดยหลักการ หากให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจออกหมายจับ จะส่งผลกระทบต่อการคุ้มครอง
สิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเน้นหนักการสืบสวนรายละเอียด
ข้อเท็จจริงมากขึ้นเพื่อนำมาแสดงต่อศาลประกอบการพิจารณาออกหมายจับ แต่ทั้งนี้ศาล
จะต้องมีความพร้อมในการกระทำหน้าที่ดังกล่าว มิใช่กระทำเพียงเป็นแบบพิธี สามารถ
บริการได้อย่างทั่วถึง มิฉะนั้นจะไม่เกิดประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหา
แต่อย่างใดเลย

การให้ศาลเป็นผู้ออกหมายจับนั้น เป็นการถูกต้องตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ
ซึ่งยึดมั่นว่าฝ่ายตุลาการเท่านั้นที่ควร เป็นผู้จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ฝ่ายบริหาร
จะกระทำได้เฉพาะกรณีที่เป็นกรจำเป็นและสมควรอย่างยิ่งเท่านั้น เป็นการวางดุลการ
ใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเป็นผลดีต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหา

2. ควรกำหนดมาตรการให้มีการนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่ศาลโดยเร็วนับ

แต่ถูกจับ

ทั้งนี้เพราะตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ปรากฏว่า กฎหมายวางบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้เกินกว่า 48 ชั่วโมง โดยยึดได้เป็นเวลาถึง 7 วัน เพียงแต่อาจเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นเท่านั้น ลักษณะดังกล่าวเป็นการก่อให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา คือมีการควบคุมตัวไว้ได้นานเกินสมควร ทั้ง ๆ ที่แม้ไม่มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ก็สามารถทำการสอบสวนได้อยู่แล้วในทางปฏิบัติจะมีการควบคุมตัวไว้จนถึง 7 วันเสมอ ตามจำนวนที่กฎหมายให้อำนาจแก่ตำรวจไว้ การจับกุมซึ่งกระทำไ้คงายก็เป็นเหตุหนึ่งที่ตั้งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ให้นานที่สุดเพื่อใช้เวลาทำการรวบรวมพยานหลักฐานสืบสวนเรื่องราวข้อเท็จจริงให้พร้อม สิทธิเสรีภาพที่ผู้ต้องหาต้องเสียไป โดยการถูกควบคุมตัวในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงควรได้รับคุ้มครองกรณีให้ดีกว่าสภาพที่เป็นอยู่ จึงเห็นควรให้มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ในระยะเวลาอันสั้นซึ่งอาจจะเป็น 48 ชั่วโมง ต่อจากนั้นต้องนำผู้ต้องหาไปศาล เพื่อให้ศาลไต่สวนเรื่องราวข้อเท็จจริงเบื้องต้นต่อไป จะทำให้ศาลมีโอกาสคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาได้ การสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ดำเนินต่อไปเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานประกอบการฟ้องร้อง พิสูจน์ความผิด ซึ่งน่าจะเป็นการเหมาะสมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาได้ดีกว่าในปัจจุบัน

จากการศึกษาจะพบว่า ในสมัยที่ไซพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับไซไปพลางก่อน ร.ศ. 115 ประเทศไทยได้เคยใช้หลักการทำนองนี้มาแล้ว โดยกำหนดให้มีการควบคุมตัวในชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง ต่อจากนั้นต้องนำมาให้ศาลไต่สวน หากควบคุมเกินกำหนดระยะเวลาดังกล่าวต้องมีการไต่สวนและบันทึกเหตุผลไว้ แต่หลักการดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเป็นหลักการที่ด้าสมัยสำหรับสภาพการณ์ของยุคนั้น เนื่องจากการคมนาคมและปัจจัยอื่น ๆ ยังไม่เหมาะสม แต่สำหรับในปัจจุบัน หลักการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวน่าจะใช้ได้ในกรณีของสหรัฐอเมริกาเองก็ถือหลักดังกล่าว คือต้องนำตัวผู้ต้องหาสู่อำนาจศาลโดยไม่มีชักช้า จึงเห็นควรแก้ไขปรับปรุงให้มีมาตรการดังกล่าวโดยให้ศาลเข้ามามีบทบาทเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ

3. กระบวนการวิธีในการขอให้ศาลสั่งขัง ควรกำหนดให้มีการไต่สวนตั้งแต่การยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายขังตั้งแต่แรก

เหตุผลในเรื่องนี้ก็คือ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรค 4 เดิม (ก่อนการแก้ไขปี พ.ศ.2525) ได้กำหนดกระบวนการวิธีในการยื่นคำร้องขอศาลให้ศาลสั่งขังผู้ต้องหา หรือที่เรียกว่า "การฝากขัง" นั้น กำหนดไว้เพียงแต่ขอให้ส่งผู้ต้องหามาศาล ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหาไว้ แต่ในชั้นรายละเอียดของวิธีการไม่ได้กำหนดว่าจะกระทำอย่างไร ไต่สวนเรื่องราวแบบไหน ผู้ต้องหาคัดค้านได้หรือไม่ ไม่มีการบัญญัติไว้ ผลที่ตามมาก็คือ การขอฝากขังดังกล่าว ศาลมักจะอนุญาตจนมีการพิจารณาว่า การพิจารณาของศาลในเรื่องนี้เป็นการกระทำเพียงเป็น "แบบพิธี" เป็นตารางในการอนุญาตเท่านั้น ฝ่ายผู้ต้องหาเห็นว่าศาลรวมมือหรือรู้เห็น เป็นใจกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการในการวิครอนสิทธิเสรีภาพของตนโดยอนุญาตให้มีการสั่งขังได้อยู่เสมอ

ต่อมาในปี พ.ศ.2525 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2525 ได้แก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของกระบวนการวิธีของกรณีดังกล่าว โดยบัญญัติให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านในการขอให้ศาลสั่งขังหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนมาชี้แจงเหตุจำเป็นหรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้ และได้วางบทบัญญัติไว้อีกว่า กรณีศาลสั่งขังครบ 48 วันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนจะขอให้ขังต่อไปอีก โดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งขังได้ ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานหลักฐานมาให้ศาลไต่สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล การไต่สวนขั้นนี้ ผู้ต้องหาจะแต่งตั้งทนายเพื่อแถลงข้อคัดค้านและชี้พยานก็ได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติโดยให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านหรือไม่ประการใด ปัญหาในทางปฏิบัติก็คือผู้ต้องหาต้องประสบความสำเร็จลำบากในการที่จะยกเหตุอ้างอิงขึ้นคัดค้าน เพราะการสั่งขังจะจำเป็นแท้จริงแค่ไหนเพียงใด เป็นเรื่องอยู่ในความรู้ของพนักงานอัยการหรือ

พนักงานสอบสวนแต่ฝ่ายเดียว จึงคัดค้านได้ยาก การที่จะได้มีโอกาสไต่สวนทวนความ
เรื่องราวได้อย่างชัดเจน ก็มีแต่เพียงกรณีการขอสั่งขังเมื่อครบกำหนดคดีสิบแปดวันแล้ว
เท่านั้น จึงจะมีการให้ศาลไต่สวนเรื่องราวข้อเท็จจริงจนเป็นที่พอใจศาล และผู้ต้องหา
สามารถแต่งตั้งทนายแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยานได้ กรณีดังกล่าวผลในทางปฏิบัติจึง
ไม่สามารถส่งผลคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะต่อกรณีนี้ก็คือ ควรจะได้กำหนดวางบทบัญญัติให้มีการไต่สวนเหตุ
จำเป็น โดยมีการไต่สวนพยานหลักฐาน มีการแถลงคัดค้านซักถามพยานโดยฝ่ายผู้ต้องหา
ได้ตั้งแต่การขอฝากขังครั้งแรก เพราะการอนุญาตสั่งขังของศาลควรจะเป็นไปอย่าง
รัดกุม สักคดีสิทธิ์ไม่พุ่มเฟิอ่ย ไม่ใช่กระทำเพียงแบบพิธีในการอนุญาตเท่านั้น การสั่งขัง
แต่ละครั้งจึงควรเป็นไปเพื่อความจำเป็นอย่างแท้จริง การขังเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ
ผู้ต้องหาโดยตรงจึงควรมีการไต่สวนและคัดค้านได้ตั้งแต่การขอฝากขังครั้งแรก ไม่ใช่รอ
ไปจนถึงการฝากขังหลังจากสั่งขังมาได้ครบ 48 วัน ตามที่บัญญัติไว้แล้วเท่านั้น การ
กำหนดให้มีการไต่สวนเรื่องราวและให้ฝ่ายผู้ต้องหาได้มีทนายแถลงคัดค้านและซักถาม
พยานได้ตั้งแต่การขอฝากขังครั้งแรก จะเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาได้
ดีกว่าเท่าที่เป็นอยู่ เพราะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในปัจจุบัน กรณีการฝากขังครั้งแรก
พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนจะมาชี้แจงแสดงเหตุจำเป็นในการขอหรือไม่ขึ้นอยู่กับ
กับศาลว่าจะเรียกมาหรือไม่ โอกาสที่ผู้ต้องหาจะได้แต่งตั้งทนายแถลงข้อคัดค้าน ซักถาม
พยานเพื่อหักล้างเหตุแห่งความจำเป็นแห่งการขอฝากขังก็กระทำไม่ได้เต็มที่

4. ควรมีการไต่สวนมูลฟ้องในคดีอาญารายแรงทุกคดี

ทั้งนี้เพราะ การไต่สวนมูลฟ้องนั้นมีความสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการ
วินิจฉัยหรือการกลับกรองมูลคดีเบื้องต้นว่าคดีจะมีมูลเพื่อสู่การพิจารณาคดีต่อไป
หรือไม่ การไต่สวนมูลฟ้องจึงเป็นการกลับกรองเบื้องต้นที่จะช่วยคุ้มครองสิทธิ
โอกาสสู่สิทธิเสรีภาพเร็วขึ้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเรา
บังคับให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องกรณีราษฎรเป็นโจทก์ กรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ให้
เป็นดุลพินิจของศาลว่าจะไต่สวนหรือไม่ก็ได้ ทำให้ไม่มีการไต่สวนมูลฟ้องทุกคดี ดังนั้น
เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการไต่สวนมูลฟ้องที่มุ่งจะกลับกรองมูลคดีเบื้องต้น

คุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาที่เป็นผู้บริสุทธิ์ให้ได้รับอิสรภาพโดยเร็ว จึงมีข้อเสนอแนะให้ศาลทำการไต่สวนมูลฟ้องคดีอาญารายแรงทุกคดี เพื่อประโยชน์แห่งการคุ้มครองดังกล่าว หากไม่มีมูลจะโดยยกเสีย หากมีมูลหรือปรากฏว่ามีมูลในความผิดฐานเบากว่าก็จะไต่พิจารณาไปตามนั้น

สำหรับกระบวนการวิธีในการไต่สวนมูลฟ้องนั้น เห็นว่าศาลควรให้ความสำคัญต่อการไต่สวนมูลฟ้องอย่างจริงจัง มิใช่กระทำในลักษณะเป็นเพียงแบบพิธี หรือรับว่าคดีมีมูลอย่างง่าย ๆ ควรจะได้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อให้ปรากฏคำมูลแห่งคดีอย่างแท้จริงและเมื่อวัตถุประสงค์ของการไต่สวนมูลฟ้องเป็นไปเพื่อถ่วงดุลเรื่องเบื้องต้นถึงมูลคดี และส่งผลถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหา จึงมีความเห็นว่าควรให้ฝ่ายจำเลยหรือผู้ต้องหามีโอกาสซักถาม ซักค้านพยานของฝ่ายพนักงานอัยการ โดยหากจำเลยหรือผู้ต้องหาประสงค์จะนำสืบพยานอย่างไรในกรณีของสหรัฐอเมริกาที่น่าที่จะให้ทำได้ เพราะเป็นสิ่งที่พิสูจน์ให้ได้ว่าแน่ชัดถึงมูลคดีที่กล่าวหาว่ามีหรือไม่ พยานหลักฐานพอเพียงหรือไม่ สำหรับปัญหาที่คิดว่าจะมีตามมาคือความยุ่งยากในการสืบพยานหลายครั้งทั้งในชั้นไต่สวนมูลฟ้องและชั้นพิจารณานั้น อาจจะแก้ไขได้โดยถือเอาคำพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องไปรับฟัง หรือสืบประกอบในชั้นพิจารณาได้ด้วย ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องจึงควรให้โอกาสจำเลยที่จะทำการคัดค้านมูลคดีได้อย่างเต็มที่ เพราะจะมีผลถึงความบริสุทธิ์และได้รับอิสรภาพ หรือการเริ่มต้นของคดีมีมูลที่จะต้องพิจารณาต่อไป การให้มีการไต่สวนมูลฟ้องโดยศาลในคดีอาญารายแรงทุกคดี และให้จำเลยหรือผู้ต้องหามีโอกาสร่วมในกระบวนการวิธีไต่สวนมูลฟ้องได้มาก จะเป็นผลให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาเป็นไปได้ด้วยดี

5. การไม่ได้รับอนุญาตปล่อยชั่วคราวหรือขอประกันในชั้นพนักงานสอบสวน ควรให้มีการตรวจสอบโดยศาล

การที่จะได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือได้รับการประกันตัวหลังจากการถูกควบคุมตัวนั้น เป็นสิทธิที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งเรียกได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานเลยที่เดียวและเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ต้องหาในการเตรียมการสู้คดีต่อไป ตามสภาพการณ์ที่ปรากฏอำนาจการปล่อยชั่วคราวหรือให้ประกันตัวจะเป็นอำนาจอันแทนหวงอย่างยิ่ง

ของฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ บางคดีมีการใช้ดุลพินิจปฏิเสธการให้ประกันตัว หรือ เรียกหลักประกันสูงจนเกินควร บทบัญญัติแห่งกฎหมายในกรณีนี้ก็ให้อำนาจดุลพินิจสำหรับ เจ้าหน้าที่ตำรวจไว้อย่างกว้างขวางในการพิจารณาว่าจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ซึ่งความหวังของผู้ต้องหาที่จะได้รับการประกันตัวจึงเป็นความหวังที่เลื่อนลอย และชวนไว้กับดุลพินิจและปลายปากกาของพนักงานสอบสวน บางครั้งมีเรื่องราวร้องเรียนถึงการไม่ให้ประกันในคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือกรณีมีการตั้งข้อหาอย่างฟุ่มเฟือย ตั้งข้อหาที่หนักเกินความเป็นจริงไว้ทำให้การประกันตัวเป็นไปได้ด้วยความลำบาก หรือ เรียกหลักประกันเกินสมควร เมื่อไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัวในชั้นพนักงานสอบสวน ก็ไม่มีทางเยียวยาแก้ไขอะไรได้ นอกจากรอนานไปเรื่อยๆ ในชั้นศาล ลักษณะดังกล่าวเป็นผลให้สิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาถูกระทบกระเทือนเป็นอย่างมาก สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา ซึ่งเสียไปทุกวินาที เพราะมีการควบคุมตัวก่อนจะได้เข้าไปสู่อำนาจศาลและขอประกันตัวในชั้นศาลนั้น เทียบไม่ได้เลยกับการรอคอยตั้งกล่าว

ดังนั้น ในกรณีนี้จึงเห็นควรให้มีการตรวจสอบการไม่อนุญาตให้ประกันตัว ในชั้นพนักงานสอบสวนโดยศาล กล่าวคือ ถ้าผู้ต้องหาถูกปฏิเสธไม่อนุญาตให้ประกัน ในชั้นพนักงานสอบสวน และผู้ต้องหาเห็นว่าเป็นการไม่สมควร เป็นกรณีไม่ได้รับความเป็นธรรม ให้สามารถร้องต่อศาลเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวได้ ให้ศาลทำการไต่สวนเรื่องราวแห่งกรณี และพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ประกันต่อไป ข้อเสนอแนะดังกล่าวจะทำให้ศาลเข้ามามีบทบาทร่วมพิจารณาการใช้ดุลพินิจของฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับกรณีการอนุญาตให้ประกัน เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาอย่างเต็มที่

6. ศาลควรให้ความสำคัญต่อหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

มาตรการการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือ ตรงกับหลัก The exclusionary rule ของสหรัฐอเมริกา นับเป็นมาตรการสำคัญมาตรการหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหา กรณีของสหรัฐอเมริกานั้น ไม่มีบัญญัติหลักดังกล่าวไว้ในกฎหมาย แต่หลักดังกล่าวถูกสร้างขึ้นมาจากศาลสูงเพื่อ

ผลแห่งการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้น มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายคือ มาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ แต่การใช้บทบัญญัติในเรื่องนี้ในทางปฏิบัติไม่ได้ยึดถืออย่างเคร่งครัด ผลแห่งการคุ้มครองตามความมุ่งหมายของหลักจึงไม่อาจเกิดได้เต็มที่ การรับฟังพยานหลักฐานของไทยเท่าที่ปรากฏตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ศาลจะยึดถือหลักว่าพยานหลักฐานใดที่อาจพิสูจน์ได้ว่าจำเป็นผู้ผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างและรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ จึงมีการรับฟังเป็นส่วนใหญ่ เช่น ในกรณีของการจับกุมกระทำโดยมิชอบ ศาลจะไม่เน้น จะไปเน้นความสำคัญอยู่ที่การสอบสวน ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2699/2516 ซึ่งศาลเห็นว่า การจับกุมกับการสอบสวนเป็นคนละเรื่องกัน เมื่อการสอบสวนได้ดำเนินการ โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ถึงแม้การจับกุมจะมิชอบด้วยกฎหมาย ก็เป็นเรื่องที่จะกล่าวถึงอีกส่วนหนึ่งต่างหากหากทำให้กระทบกระเทือนกับการฟ้องคดีอาญาไม่ ซึ่งเห็นได้ว่าศาลยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อหลัก The exclusionary rule เท่าที่ควร เหมือนกรณีของสหรัฐอเมริกา จึงเห็นควรให้ศาลเน้นหนักหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ เพราะมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนแล้ว หลักการดังกล่าวจะเป็นมาตรการหนึ่งของศาลในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณา

สำหรับขอบเขตหรือแนวทางในการใช้หลัก The exclusionary rule นั้น เห็นว่าไม่ควรเป็นไปอย่างกว้างขวางเหมือนกรณีของสหรัฐอเมริกาที่ยึดถือหลักเกณฑ์อย่างเคร่งครัด และใช้หลักเกณฑ์อย่างกว้างขวาง เป็นการไม่รับฟังอย่างเด็ดขาดโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์หรือผลได้ผลเสียจะตกอยู่แก่ฝ่ายใด ทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า ทำให้อาชญากรสามารถหลุดรอดเงื้อมมือของกฎหมาย ทำให้กระบวนการทางอาญาอ่อนแอ ไม่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้ มีการเรียกร้องให้ยกเลิกหรือปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้น การไม่รับฟังควรถือตามแนวของประเทศอังกฤษ และเยอรมันที่ถือหลักการใช้ดุลพินิจไม่รับฟัง ในกรณีพิเศษจริง ๆ ไม่ใช่ดุลพินิจอย่างฟุ่มเฟือย กล่าวคือ ศาลจะใช้ดุลพินิจไม่รับฟัง เมื่อพยานหลักฐานที่ได้มานั้น ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างชัดเจน เช่น ได้มาโดยการบังคับขู่เข็ญ หลอกลวง เป็นต้น และกรณีของเยอรมันนั้นยังก้าวหน้าไปถึงขั้นการที่ให้ศาลสั่งนำหนัก

ระหว่างความสำคัญขงสิทธิส่วนตัวแห่งเอกชนกับความร้ายแรงของความผิด ซึ่งรัฐ
จำเป็นต้องควบคุมด้วย ซึ่งเห็นว่า ศาลไทยควรจะมีคดีหลัก The exclusionary
rule และใช้ดุลพินิจในการใช้ตามแนวคั่งกล่าวนี้ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลต่อการคุ้มครอง
สิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาต่อไป

7. เกี่ยวกับการออกหมายปล่อยกรณีมีการควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมาย
หรือ writ of habeas corpus นับว่าเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งของศาล
ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหา ศาลควรให้ความสำคัญในการใช้มาตรการดังกล่าว
ด้วย เพราะมิฉะนั้นแล้วหลักการที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาชญากรรมจะไร้ประโยชน์ไปในที่สุด สำหรับในรายละเอียดวิธีการนั้นเห็นควรให้ศาล
มีบทบาทในการเตือนให้ผู้ต้องหาทราบถึงสิทธิหรือมาตรการคุ้มครองอันสำคัญนี้ เพื่อที่จะ
ยกขึ้นอ้างอิงคุ้มครองในกรณีที่เขาเห็นว่า เขาได้ถูกควบคุมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

8. เกี่ยวกับความพร้อมของศาล

ข้อเสนอแนะที่กล่าวมาแล้วทั้ง 7 ประการข้างต้น เป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งหวัง
จะให้ศาลสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในชั้นก่อนการพิจารณา แต่ข้อเสนอแนะ
ดังกล่าวจะไร้ผลอย่างสิ้นเชิง หากศาลไม่มีความพร้อม ข้อเสนอแนะในประการที่ 8 จึง
เป็นเสมือนเป็นเงื่อนไขในการที่จะปฏิบัติตามข้อเสนอแนะทั้ง 7 ประการ หรือคำเนิ
การตามข้อเสนอแนะดังกล่าว ความพร้อมของศาลในที่นี้ก็คือความพร้อมในด้านกา
รบริการของศาลว่าสามารถแผ่ขยายออกไปกว้างได้อย่างพอเพียงหรือยัง สามารถ
รองรับหรือดำเนินการตามมาตรการการคุ้มครองหรือบทบาทที่กำหนดหรือไม่ หากการ
บริการของศาลยังอยู่ในขอบเขตจำกัด ไม่สามารถแผ่ขยายหยิบยื่นความยุติธรรมได้
อย่างทั่วหน้ากันแล้ว ข้อเสนอแนะดังกล่าวแล้วก็ยังไม่สามารถจะนำมาใช้ได้
เพราะหากนำมาใช้ในขณะที่ศาลยังไม่เกิดความพร้อม ก็จะทำให้เกิดการติดขัด ไม่สะดวก
กลายเป็นอุปสรรค ชักขวางการดำเนินการของฝ่ายอื่น ๆ และข้อเสนอแนะก็จะประสบ
ความล้มเหลวเหมือนอย่างที่เป็นมาแล้วในอดีต ความพร้อมของศาลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ
เช่น การที่จะให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจในการออกหมายจับ ศาลต้องสามารถรับภาระใน
เรื่องดังกล่าว และประสานงานกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ให้

สามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การนำสู่อำนาจศาลโดยเร็วหลังจากการจับกุม ก็จะต้องมีศาลทำหน้าที่ไต่สวน หรือการไต่สวนมูลฟ้องก็เช่นเดียวกัน

เกี่ยวกับความพร้อมของศาลในด้านบริการหรือการกระทำหน้าที่ตามบทบาทนั้น อาจจะกระทำได้โดยการ จัดตั้งศาลระดับล่างที่มีอำนาจพิจารณาคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นหลัก แต่สามารถทำหน้าที่ตามข้อเสนอแนะที่ให้ไว้ได้ เช่น การพิจารณาออกหมาย การไต่สวนมูลฟ้อง การออกหมายปล่อยกรณีควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมาย เป็นต้น การจัดตั้งศาลในระดับล่างดังกล่าว ควรเป็นการจัดตั้งศาลขนาดเล็กจริง ๆ ไม่ใช่เป็นลักษณะศาลแขวงในปัจจุบันซึ่งหากเทียบกับของสหรัฐอเมริกาแล้วเทียบได้กับศาลขนาดกลางเลยทีเดียว การตั้งศาลระดับล่างขยายทั่วไปจะเป็นการให้บริการทางศาลอย่างทั่วถึง สามารถพิทักษ์รักษาสีทธิเสรีภาพของบุคคลได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา

อย่างไรก็ตามการจัดตั้งศาลเพิ่มขึ้นมา แม้เป็นศาลในระดับล่างก็ตาม ก็อาจจะมีปัญหาในเรื่องของงบประมาณอัตราค่าจ้างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ถ้าหากเห็นว่า แนวทางหลักการที่วางเอาไว้จะเป็นผลดี มีความเป็นสากลทัดเทียมนานาอารยประเทศแล้ว ก็ควร จะตั้งเป็นเป้าหมายไว้ แล้วพยายามผลักดันให้บรรลุจุดหมายปลายทางดังกล่าว วิธีการปรับปรุงศาลที่มีอยู่แล้วให้สามารถบริการได้อย่างทั่วถึง ก็อาจจะเป็นวิธีหนึ่งที่เกิดความพร้อมของศาล ที่พร้อมจะรองรับการเปลี่ยนแปลงตามข้อเสนอแนะข้างต้น

เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกไปสู่อำนาจของศาลนั้น เห็นว่าวิธีการในลักษณะของศาลแขวงเป็นวิธีที่เหมาะสมประการหนึ่ง แต่เมื่อจำกัดด้วยกำลังงบประมาณและเหตุผลอื่น ๆ ทำให้เราไม่สามารถจัดตั้งศาลแขวงได้ทั่วประเทศดังที่เคยวางโครงการเอาไว้ จึงได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการให้ใช้วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงในศาลจังหวัด โดยมีพระราชกฤษฎีกากำหนดการใช้ในศาลจังหวัดที่เห็นว่าพร้อมและเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตาม บัดนี้ก็ยังไม่สามารถออกกฤษฎีกาให้ใช้วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงในศาลจังหวัดได้ครบทุกศาลทั่วประเทศ เพราะยังติดขัดในเรื่องของความพร้อมขององค์กรอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ

การดำเนินการ จึงเห็นสมควรให้มีการใช้วิธีพิจารณาความในศาลแขวงในศาลจังหวัดให้แพร่หลายออกไปจนครบทุกศาล เพื่อมิให้เกิดความแตกต่างกัน และพร้อมที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนของผู้ต้องหาได้มากขึ้น

นอกจากนี้ แนวนโยบายของกระทรวงยุติธรรมซึ่งได้ขยายศาลออกไปในลักษณะ "ศาลสาขา" ซึ่งเป็นการดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 35 โดยเริ่มจัดตั้งในเขตคดีชั้น เขตพระโขนง ในกรุงเทพมหานคร และในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ก็เป็นวิธีการทางหนึ่งที่เหมาะสม และเห็นว่าน่าจะอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงหากได้ขยายไปในพื้นที่อื่น ๆ

นอกจากความพร้อมในด้านบริการดังกล่าวแล้ว ศาลยังต้องมีความพร้อมในเรื่องของจิตสำนึกเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่อันสำคัญทั้งหลายดังกล่าว กล่าวคือศาลจะต้องตระหนักถึงภาระหน้าที่การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาตามบทบาทที่มีอยู่ ภาระตามหน้าที่เพื่อให้เกิดความคุ้มครองอย่างแท้จริง มิใช่ในลักษณะแบบพิธีหรือเป็นทางผ่านของขั้นตอนของกระบวนการ

นอกจากนี้ สิ่งหนึ่งที่เราเห็นว่าเป็นความพร้อมของศาลด้วยนั้นคือ ความพร้อมในด้านของการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ กล่าวคือในด้านการประสานงานต้องเป็นไปด้วยดี ทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมต้องยอมรับในบทบาทของศาล และสนับสนุนประสานงานให้บรรลุสู่เป้าหมายได้ เพราะถ้าหากศาลพร้อมในด้านอื่น ๆ แต่ฝ่ายต่าง ๆ ไม่ให้ความร่วมมือ การประสานงานไม่เป็นไปด้วยดี การคุ้มครองก็จะเกิดปัญหาอุปสรรคไม่สามารถดำเนินไปได้ การประสานงานหรือการได้รับความร่วมมือจากฝ่ายอื่น ๆ จึงถือเป็นความพร้อมอย่างหนึ่งของศาลที่จำเป็นต้องมี

ทั้ง 8 ประการที่กล่าวมาแล้ว คือขอเสนอแนะเพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ต้องหาในขั้นก่อนการพิจารณาโดยองค์กรตุลาการ ที่คาดว่าจะเป็นไปได้ และจะก่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ผู้ต้องหาได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

